

KATEDRA BOHEMISTIKY
Posudek na magisterskou diplomovou práci

Autor: Bc. Simona Petričová
Studijní obor: Česká filologie

Název práce (česky/anglicky): Faktory ovlivňující verbální dovednosti žáků na prvním stupni ZŠ / Factores influencing the verbal skills of primary school students

Vedoucí práce: Mgr. Darina Hradilová, Ph.D.
Oponentka: Mgr. Jindřiška Svobodová, Ph.D.

Hodnotící kritéria	Hodnocení
	A - F
Soulad názvu práce s obsahem, schopnost formulovat cíl a závěry práce	C
Teoretická podkladová koncepce, metodologie, terminologie	E
Schopnost analýzy excerpovaného materiálu/předmětu výzkumu a následné syntézy	C
Interpretace a argumentace	C
Sekundární literatura, tvůrčí aplikace, schopnost kritického komentáře	E
Struktura práce, výstavba textu, adekvátnost použitých stylistických prostředků, dodržení ortografické a gramatické normy	E
Bibliografický a poznámkový aparát, jednotný způsob citací	D
Výsledné hodnocení	D

Hodnocení písemné verze práce – návrh klasifikačního stupně:

Autorka se v předkládané diplomové práci rozhodla zjistit, nakolik se sociální zázemí respondentů, konkrétně žáků druhé třídy základní školy, odráží v jejich komunikačních dovednostech a v jejich jazykové kompetenci. Pracovala s respondenty ze dvou ostravských základních škol a jejich výběr podmínila jasnými a v textu práce vysvětlenými kritérii.

V práci si položila několik výzkumných otázek, jejichž zodpovězení by mělo směřovat k potvrzení či vyvrácení starších tezí publikovaných v pracích Jana Průchy o zásadním vlivu ne/úplnosti rodinného prostředí na úroveň komunikačních kompetencí dítěte. Materiál pro analýzu získala jednak dotazníkovým šetřením, dále během řízených rozhovorů vedených s respondenty, ale např. také přepisem jejich „volného“ vyprávění na zadané téma. Na tomto místě je třeba pozitivně ocenit autorčin entuziasmus a pracovní nasazení, stejně jako její zřejmé organizační schopnosti (sběr dat totiž probíhal ve dvou různých rovinách – dotazníky vyplňovali rodiče, respektive zákonní zástupci respondentů, vlastní dotazování a práce s texty pak probíhaly přímo s dětmi v základních školách).

Práce je rozdělena na úvodní „teoretickou“ část, již následují pasáže analytické; teoretické kapitoly jsou pak věnovány převážně ontogenezi dětské řeči a sociálním aspektům ovlivňujícím úroveň získaných komunikačních dovedností. Autorka do této části práce zahrнула i samostatné kapitoly věnované např. Rámcovému vzdělávacímu programu či dialektům užívaným v prostředí, odkud vybraní respondenti pocházejí. Z hlediska rozvržení práce pokládám za zbytečné oddělovat jako samostatné kapitoly 6 a 7 (Dialekty a Mluva Ostravska), zejména mě ale zarazila skutečnost, že se v kapitole 7, která přináší velmi zajímavé informace o specifických rysech mluvy na Ostravsku, neobjevují odkazy na odpovídající odbornou literaturu.

Způsob práce s odbornou literaturou považuji při hodnocení předložené práce obecně za problematický, odkazy postrádám např. na s. 8 u vyjádření: „Z pohledu českého

jazykovědce Karla Ohnesorga se studiem dětské řeči a vývojem dětského jazyka zabývá...," podobně je tomu i na s. 21 či na s. 37: „Existuje teorie, že v jazykovém vývoji dítěte nehraje příliš podstatnou roli to, zda dítě vyrůstá...," aniž by bylo dále uvedeno, jak se daná teorie nazývá, kdo je jejím autorem a odkud ji autorka DP práce cituje. Pozastavit se rozhodně musím i nad výčtem jednotlivých typů mluvních aktů na s. 11 a 12, kde jsou jako autoři uvedeni Austin a Searle – J. R. Searle byl Austinovým žákem, pokračovatelem i kritikem, společnou klasifikaci mluvních aktů ale nevytvořili, výčet navíc není úplný, a co je největší problém – opět chybí odkaz na použitou literaturu. Souhlasit nemohu s autorčiným tvrzením ze s. 15 o lineárním řazení větných členů v češtině v pořadí subjekt – verbum – objekt (opět bez odkazu na použitý zdroj), které je navíc v rozporu s pokračováním na téže straně o umisťování informačního jádra.

V textu práce opakovaně mluvíte o „pragmatické jazykové rovině“ (název dílčí podkapitoly na s. 11 Osvojování pragmatické roviny jazyka), jak byste tento plán, nebo přesněji pragmatickou lingvistiku, definovala? Na téže straně pragmatiku charakterizujete jako: „disciplínu zabývající se řečovými akty“, jak to ale koresponduje s obsahem analytických kapitol věnovaných právě pragmatice? Podle mého názoru by totiž bylo vhodnější uvažovat zde spíše o textové rovině.

Na s. 13 pak uvádíte, že v České republice neprobíhá výzkum dětské řeči, nemohu tedy nezmínit, že velmi kvalitní a rozsáhlý výzkum s tímto zaměřením probíhal poměrně nedávno na Prešovské univerzitě.

V analytické části diplomantka postupuje metodicky a důsledně se drží vlastní výzkumné metody, pozitivem práce je konzistentní a důsledné dodržování zvoleného postupu, autorka text práce rozšiřuje o rozsáhlé přílohy, v nichž jsou představeny všechny materiály, s nimiž pracovala, doloženy jsou také odpovědi respondentů a pro přehlednost jsou výsledky přehledově shrnuty v tabulkách a grafech. Jako pozitivum rovněž vidím její hodnocení respondentů v jednotlivých aspektech osvojení jazyka. Simoně Petřichové se tak v závěru práce podařilo najít odpověď na položené výzkumné otázky a práce tak splnila požadovaný cíl.

Jako její negativum hodnotím především formulační neobratnosti a terminologické nepřesnosti (této problematiky se budou týkat následující otázky a kritické připomínky).

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikační stupeň D.

Otázky a kritické připomínky:

- 1) Prosím o vysvětlení příkladů subjektivního slovosledu a anakolutu na s. 28, 29.
Jde přímo o příklady O. Müllerové? A mohla byste v tom případě zpřesnit citaci?
- 2) Mohla byste vysvětlit demografický údaj ze s. 18 o počtu rozvedených manželství?
- 3) V závěrečném zhodnocení na s. 70 zdůvodňujete nízkou úspěšnost romských žáků tím, že pocházejí z rodin, ve kterých se ke komunikaci používají dva jazyky.
Domníváte se tedy, že jsou nižší komunikační kompetence typické pro všechny bilingvní děti?
- 4) Mohla byste vysvětlit, jakým způsobem používáte spojení verbální projev – zejména s ohledem na tvrzení uvedené v prvním odstavci na s. 27.
- 5) Problematická je práce s interpunkcí; paradoxně se spíše objevuje nadbytečně (pro ilustraci uvádím stránky 14, 21, 27, 29, 51, 54, 55, 57, 58, 63, 67, 69, 71 a 75).
- 6) Chaoticky a místy i chybně jsou v textu užity pomlčky a spojovníky.
- 7) V textu práce se až příliš často objevují nepravé vedlejší věty uvozené konektorem *kdy*.
- 8) Závěrečnou korekturu si zasloužily i některé stylizační neobratnosti, podle mého názoru je např. nevhodně užíváno pasivum ve vyjádřeních typu: „Žákům bylo sděleno, aby se na poslech soustředili..." (s. 39)
- 9) Nestandardně je uváděn věk respondentů (např. 7, 10 let na s. 51).
- 10) Jaká je etymologie komponentu *dia* ve slově dialog (viz s. 27)?

Datum a podpis oponentky: 3. 1. 2019